

potest homo aut auferendo tenere. aut laqueo ap

Vocabularium hebraicum xxii. linc.			
A	leph	A	af sin Sillab
B	eth	B	af
G	mel	G	af coph
D	aleph	D	af rac
E	eth	E	af pe
Z	af	Z	af zaph
Z	am	Z	am zamech
H	eth	H	eth az
T	het	T	het nun men
J	oth	J	oth hem
C	aph	C	aph lamedh caf
C	af	C	af lach
L	amech	L	amech thet
O	em	O	em iac
O	em	O	em hech zain
H	un	H	un haza
H	un	H	un uaf he
Z	amech	Z	amech uaba
A	ny	A	ny daleth gmel
P	e	P	e ph daga
F	e	F	e feth aleph
Z	ath	Z	ath ba
Z	ath	Z	ath Congregatio
C	oph	C	oph taffarac
R	es	R	es zaphaaz
S	ny	S	ny nemelach
T	af	T	af tatabaza
V o c a l e s			
A	leph	A	leph uaba daga
A	leph	A	leph ba
A	leph	A	leph e
A	leph	A	leph i
A	leph	A	leph o
A	leph	A	leph v

Pracownia tomizmu biblijnego

Scriptorium Thoruniense

zaprasza na seminarium mediewistyczne, które poprowadzi

Dr Montse Leyra Curiá

(Uniwersytet San Dámaso w Madrycie)

In Hebreo: Egzegeza Hugona i Andrzeja ze św. Wiktora a dwunastowieczna szkoła rabiniczna w północnej Francji

Wydział Teologiczny UMK

Toruń, 26-27 października 2021

W historii egzegezy Biblii XII-wieczna szkoła św. Wiktora w Paryżu odegrała dobitną rolę. Główną zasługą wiktorynów w badaniach biblijnych było powtórne dowartościowanie sensu dosłownego oraz zainteresowanie historią tak samego tekstu, jak i ludu, do którego był skierowany. W swych poszukiwaniach dotyczących Starego Testamentu Hugon ze św. Wiktora i jego uczniowie sięgali chętnie do źródeł hebrajskich, korzystając szczególnie z interpretacji północno-francuskich komentatorów żydowskich. Zapraszamy na seminarium mediewistyczne, które poprowadzi dr Dr Montse Leyra Curiá z Uniwersytetu San Dámaso w Madrycie.

Na przestrzeni XX wieku wielu badaczy wskazywało na podobieństwa między interpretacjami *in hebreo* lub *secundum hebreos* w komentarzach Hugona i Andrzeja ze św. Wiktora, a komentarzami w innych źródłach łacińskich i interpretacjami dwunastowiecznych egzegetów żydowskich szkoły północno-francuskiej takich jak Raszi, Joseph Qara, Raszbam czy Beckhor Szor. Zaproponowano różne hipotezy co do bezpośredniej lub pośredniej znajomości hebrajskiego tekstu Biblii przez wiktorynów oraz co do tożsamości autorów rabinicznych, z których dzieł wiktoryni mieli czerpać.

Dr Leyra Curiá proponuje seminarium, w czasie którego podjęte zostaną analizy porównawcze między interpretacjami *in hebreo* u wiktorynów a ich paralelami w źródłach łacińskich i żydowskich oraz między tymi interpretacjami a paralelnymi lekcjami biblijnymi w tradycjach tekstualnych Vetus Latiny, Wulgaty i hebrajskiego tekstu masoreckiego. W czasie seminarium dr Leyra Curiá wskaże na paralele, które nie zostały dostrzeżone przez wcześniejszych badaczy. Ukaże również, które źródła rabiniczne były dla wiktorynów dostępne bezpośrednio, a które zostały przekazane za pośrednictwem późniejszych tekstów. Wreszcie, badając podobieństwa treści i metody egzegetycznej między interpretacjami *in hebreo* u wiktorynów a zachowanymi interpretacjami Rasziego, Raszbama, Josepha Qary i Bekhora Szora, rozstrzygnie czy rzeczywiście możemy zidentyfikować i odróżnić egzegetów szkoły północno-francuskiej, których dzieła zostały nam przekazane jako bezpośrednie źródła Hugona i Andrzeja, od innych współczesnych im egzegetów żydowskich.

Dr Montse Leyra Curiá ukończyła studia magisterskie z filologii semickiej (hebrajski i aramejski) oraz filologii klasycznej na Universidad Complutense w Madrycie (Hiszpania), a także studia magisterskie z Biblii Hebrajskiej na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie (Izrael). To tam napisała pracę doktorską pod prof. Sary Japhet i nieżyjącego już profesora Michaela Signera (University of Notre Dame, USA), na temat odniesień wiktorynów do tekstu hebrajskiego w ich komentarzach do Pięcioksięgu i Pierwszych Proroków w świetle ich północno-francuskich źródeł żydowskich. Jako profesor wizytujący wykladała na Uniwersytecie w Notre Dame (USA). Prowadziła lektorat z łaciny klasycznej i średniowiecznej na Uniwersytecie w Hajfie (Izrael) oraz na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie. Obecnie wykłada łacinę i j. hebrajski na Uniwersytecie San Dámaso w Madrycie oraz współpracuje z kilkoma innymi

ośrodkami badawczymi w Hiszpanii i zagranicą. Aktualnie pracuje nad edycją krytyczną komentarza Hugona ze św. Wiktora do pierwszych ksiąg Biblii hebrajskiej (*Notule super Pentateucum, Librum Regum et Librum Ruth*) oraz przygotowuje przekład obszernych fragmentów jego dzieł na język hiszpański.

Poniedziałek, 25 października (17:00-19:00), sala IIIa

Biblia w północno-francuskiej szkole żydowskiej i szkole św. Wiktora: peszat czyli dosłowny poziom interpretacji w dwunastowiecznej szkole północno-francuskiej i dosłowno-historyczna interpretacja u Hugona i Andrzeja ze św. Wiktora

- a) Lektura piątego rozdziału *De Scripturis et scriptoribus sacris* Hugona ze św. Wiktora: *Quod sit necessaria interpretatio litteralis et historica*.
- b) Raszi i Joseph Qara na temat peszat: komentarz Rasziego do Rdz 3, 8 oraz interpretacja 1 Sam 1, 17 przez Josepha Qarę
- c) Lektura Raszbama na temat peszatu: Prolog do jego komentarza do Rdz 1, 1.

Link (Zoom):

<https://zoom.us/j/96679903841?pwd=ZWhPblZpK3RWdXNlOHVxQm9XRi90QT09>

Meeting ID: 966 7990 3841

Passcode: RBBPE0

Wtorek, 26 października (17:00-19:00), sala IIIa

Paralelne interpretacje biblijne między Hugonem i Andrzejem ze św. Wiktora a Raszim i Josephem Qarą

- a) Interpretacje zawierające elementy egzegetyczne występujące tylko u Rasziego i wiktorynów: Rdz 4, 1.
- b) Interpretacje zawierające elementy egzegetyczne występujące tylko u Josepha Qary i wiktorynów: Gen. 4, 23; 1 Sam 1,17-18; 2 Sam 14, 15.
- c) Interpretacje zawierające metodologię charakterystyczną dla Josepha Qary, a występującą również u wiktorynów: dosłowna antycypacja 1 Sam 3, 2-3.

Link (Zoom):

<https://zoom.us/j/94184607308?pwd=bmhjOXdYQm9ubEQ0WEhsN09rYWh2UT09>

Meeting ID: 941 8460 7308

Passcode: 58F0MT

Środa, 27 października (11:30-13:00), sala IIIa

Interpretacje paralelne między Hugonem i Andrzejem a Raszbamem

a) Interpretacje zawierające elementy egzegetyczne występujące jedynie u Raszbama oraz Hugona i Andrzeja: Wj 3, 22.

b) Reguły językowe charakterystyczne dla Raszbama u Hugona i Andrzeja: analiza syntaktyczna jednostek tekstowych: Wj 3, 12.

Link (Zoom):

<https://zoom.us/j/91304830591?pwd=VWZuS3dyazFGaGZtMkxUWUhfYmFFdz09>

Meeting ID: 913 0483 0591

Passcode: G54LjU